

Slourenski dom

Ste. 221

V Ljubljani, sredo 29. septembra 1937

Seto II.

Mussolini in Hitler sta govorila o miru...

Nemčija in Italija sta v eni fronti

Berlin, 29. sept. o. Na olimpijskem stadionu sta sinoči govorila pred več kakor milijonom ljudi Hitler in Mussolini. Govora obeh voditeljev pomenita višek svečanosti ob Mussolinijevem obisku v Nemčiji. Govor so prenašale vse nemške in veliko tujih radijskih postaj.

Hitlerja in Mussolinija je predstavil množicam propagandni minister dr. Goebbels, ki je dejal, da je v stadionu in okrog stadiona zbranih nad tri milijone ljudi, kar pomeni največjo mobilizacijo narodnega socializma. Govor pa bo poslušalo 155 milijonov Italijanov in Nemcev po vsem svetu. Za Goebbelsom je spregovoril Hitler, ki je rekel med drugim:

„Človek ustvarja zgodovino“

»Nad milijon ljudi se je zbralo danes na olimpijskem stadionu, na športnem prostoru, kjer se vzgaja nemška mladina, da poslušajo izjavi dveh državnikov. Milijoni in milijoni bodo poslušali današnja govora v svetu po radiu. Kar nas najbolj zanima v sedanjem trenutku, je zgodovina, velika zgodovina nemškega naroda. Moja današnja izjava pomeni najvišji ideal nemškega naroda za sodelovanje obeh držav. Ta izjava ne pomeni govora na kakšnem zborovanju, temveč je to sporočilo nemškega naroda. Oba naroda in vsa Evropa želi mir. Ko podajamo to izjavo, se spominimo časov, ki so za nami. Noben narod na tem svetu ne želi bolj miru, kakor Nemčija. Noben narod na tem svetu ne čuti bolj posledic vojne kakor jih čuti Nemčija. Za nami leži 15 let dela, 15 let narodnega socializma, ki zahteva enakopravnost in pravico. Tudi mi zahtevamo demokracijo za našo deželo, ki je tlačena. Narodni socializem ima tudi svoj ideal, v katerem zahteva, da dobi narod zopet vse človeške pravice, ki jih drugi odrekajo. Nocoj moram pred nemškim narodom in pred vsem svetom reči, da je bila naša zaveznica Italija tista, ki je prva razumela naše težnje. Ona je bila tista, ki je prva doprinesla žrtve. Italija je bila tista, ki je spoznala, da je treba dati velikemu narodu narodno čast. Danes se vsi na tem mestu spominjamo velikega dela. Poleg idejne skupnosti je skupna tudi revolucija, ki sta jo izvedli obe državi. Tudi nemški narodni socializem je skrbel za svoj narod, za vojno silo Nemčije, ki je postala zopet velasila. Obe državi sta danes najboljšje jamstvo za mir v Evropi, za njeno kulturo in za njeno bodočnost.«

Fašizem in narodni socializem hočeta mir

»Moj obisk v Nemčiji in govora, ki jih imava s tega mesta z voditeljem nemškega naroda Hitlerjem, je važen dogodek za obe državi, zlasti pa za mojo domovino. Res je, da sem prišel v Nemčijo, nisem pa prišel semkam samo za to, da se jutri zopet vrnem. Semkam sem prišel kot šef narodne revolucije, ki je sorodna revoluciji nemškega naroda. Moje potovanje v Nemčijo nima namena,

da bi se stanje v Evropi še bolj zaostrilo. Moj obisk ima namen predvsem okrepiti os Rim-Berlin, ni pa naperjen proti drugim državam. Narodni socializem in fašizem zahtevata mir, hočeta imeti mir. Oba se bosta pripravljala tudi dalje za mir, ki ga želijo vsi narodi, ker se zavedajo, da je samo v miru rešitev. 15 let fašističnega dela v Italiji je dalo državi nov obraz, kakor je dal Hitlerjev narodni socializem Nemčiji novo lice. Sedaj sem še močnejše prepričan, da bo ta nova Nemčija v vsej svoji veličini, v svoji moči in v svojem ponosu ter večni pripravljenosti v resnici temeljni element v evropskem življenju. Vzrok za vsa nesporazumjenja je iskati samo v tem, da druge države ne morejo ali nečejo spoznati resnice. To napako je naredila Velika Britanija. Ako bi narodni revoluciji Nemčije in Italije bolje poznala, bi vsi predsodki padli. Obe državi imata tudi najhujšega sovražnika v tretji internacionali, proti kateri se bosta skupno borili, ker to od njih zahteva zgodovina. Obe državi bosta mladino vzgajale k disciplini, h pogumu, k ljubezni do domovine, da ji zagotovita udobno življenje. Obe državi bosta napovedali komunizmu najhujšo borbo, ker je največje zlo za človeka.

Italija in Nemčija zasledujeta tudi iste avtarktične cilje, da se osvobodita vsakega pritiska, vsake blokade. 52 držav, ki so vključene v Zvezi narodov, so sprejele kriminalne sankcije proti Italiji, da bi jo zadušile. Fašistična Italija je pokazala in dokazala, da je sposobna, da se upre in da kljubuje vsemu svetu tedaj, ko se ves svet zaroti proti njej. Nemčija je bila zopet tista država, ki se sankcijam ni priključila! Mi tega ne bomo nikdar pozabili!

V Italiji in Nemčiji ni diktature

Vsi dokazi naših nasprotnikov so zaman. Niti v Nemčiji niti v Italiji ni diktature, temveč

združujeta narod delo in organizacija. Nobena vlada v nobenem delu sveta ne uživa tolike podpore naroda, kakor ga imata italijanska in nemška vlada. Največja demokracija, ki danes obstoja na svetu, je v Nemčiji in Italiji. Pod temnim plaščem človeških pravic vodi druge kapital politiko, ki mu je ljuba. V Nemčiji in Italiji kaj takega ni mogoče, tam ni mogoče, da bi privatne sile upravljale državno politiko. Skupnost Nemčije in Italije je našla svoj izraz tudi v borbi proti boljševizmu, ki je moderna oblika najtemnejših elementov. Lakota, preganjanje in prelivanje krvi je geslo komunistov. Fašizem se z največjim ogorčenjem bori proti komunizmu z besedo in tudi z orožjem, kajti, kjer beseda ne zaleže, tam je treba prijeti za orožje. Tako smo storili tudi v Španiji, kjer je tisoče italijanskih fašističnih prostovoljcev padlo za svobodo evropske kulture, ki jo ogroža ona gnala kultura, ki lahko živi samo še nekaj časa s pomočjo Moskve in Zeneve.

Naj končam. Mi in vi ne delamo nobene propagande v pravem pomenu besede. Mislim, da imata oba naroda sama dovolj moči, da hočeta zmagati. Jutrišnja Evropa bo fašistična. Nemčija se je prebudila. Važno je, da sta oba velika in močna naroda, ki štejeta 115 milijonov ljudi, združena v odločno fronto.«

Mussolinijev odhod iz Berlina

Berlin, 29. sept. o. Predsednik italijanske vlade Mussolini in zunanji minister grof Ciano sta položila danes dopoldne venec na spomenik padlih nemških vojakov in se udeležila velike vojaške parade v Charlottenburgu. Popoldne je Mussolini kosil s Hitlerjem v kancelski palači, popoldne pa bo z vlakom odpotoval v Rim. Mussolinija bo do avstrijske meje spremljal Hitlerjev namestnik Rudolf Hess.

Za zvezo med Anglijo, Nemčijo in Italijo

London, 29. sept. AA. (DNB). »Daily Mail« se zavzema v članku pod naslovom »Zakaj ne os London-Berlin-Rim?« ponovno za nemško-angleški sporazum. Lord Lothermere piše pri tej priložnosti, da se bo Anglija nekoč še zelo kesala, ker je zamudila toliko priložnosti. Več razumevanja in manj sumov proti Nemčiji bi evropskim narodom prihranilo dober del njihovih finančnih bremen, obenem bi pa omejilo vojno ognjišče. Dalje pa poudarja pisec na nemški predlog pred nekaj leti, da naj bi se dosegla z vojsko 300.000 mož enakost pri oboroževanju s Francijo in da bi

se iz oborožbe izključili tanki, težko topništvo in bombniki. Lord Lothermere ugotavlja dalje, da je Nemčija zaradi nerazumevanja pri drugih postala medtem najmočnejša država v Evropi, in priporoča, da naj se vse stori, da se popravi, kar je zamujenega. Britanska vlada mora ravno zaradi razumevanja francoskih interesov dati pobudo za sporazum z Rimom in Berlinom in za podaljšanje osi Rim-Berlin na London, kar bi pomenilo zajamčenje evropskega mira, s pristopom Francije in Poljske k temu dogovoru bi pa zahodna Evropa dobila zanesljivo podlago.

Valencijska vlada se pripravlja na zimsko vojno

Valencija, 29. septembra. o. Vlada je izdala dva odloka glede priprave na zimsko vojno. V prvem odloku prepoveduje vsakemu državljanu, da bi imel več kakor eno odejo in dve rjuhi. Družine, ki štejejo več članov, smejo imeti za vsako posteljo po eno odejo in dve rjuhi. Vse drugo posteljno perilo in odeje morajo prebivalci oddati za vojsko, da ne bo trpela toliko kakor lansko zimo, ko ni bil na miraz njihče pripravljen. Z drugim odlokom vlada zvišuje dnevno porcijo kruha 150 na 200 gramov za osebo. Za bodoče je prepovedano peči bel kruh in pecivo. Vlada bo najstrožje nastopila proti vsem, ki skrivaj kopičijo živež in življenjske potrebine. Prav ta odlok določa najvišje dovoljene cene za kruh, ki so znatno višje od dosedanjih.

dejo vzdolž Pirenejev do morja, odrežejo Barcelono od ostale Katalonije in preprečijo dovoz orožja in živeža iz Francije. General Franco ima zdaj na severu kakih 250.000 vojakov. Za novega vrhovnega poveljnika severnih vojsk bodo imenovali generala Moscardoja, ki se je proslavil s svojimi kadeti v toledskem Alcazaru.

Sklicanje valencijske zbornice

Valencija, 29. septembra o. Vlada je sklicala za 1. oktobra poslance na izredno zasedanje. Ta seja zbornice bo prva od februarja. Vlado časopisje poroča, da se bodo seje udeležili tudi opozicijski desničarski poslanci, kateri se niso pridružili nacionalistom. Teh nekaj poslancev je že na poti iz Francije v Valencijo. Na seji bosta poročala predsednik poslanske zbornice Martinez Barrio in predsednik vlade Negrin.

Nova imenovanja

Belgrad, 28. sept. m. Imenovani so za pravniška dr. Božidar Vega pri okrožnem sodišču v Mariboru, Vidmar Albin pri okrožnem sodišču v Novem mestu, Goršič Frane pa za uradniškega pripravnika pri zavodu za pospeševanje zunanje trgovine v Belgradu.

Roosevelt je govoril pri blagoslovitvi velikega jezera Federal Dam na reki Kolumbiji pri Bonneville. Dejal je, da bi bilo za svet neskončno bolje in pametnejše, če bi denar nalagal v naprave, ki koristijo človeštvu, kakor pa, da ga zabija v oboroževanje.

Hitler in Mussolini nista v svojih govorih povedala ničesar novega, marveč sta samo stare besede in pojme pretiravala do skrajnosti. Takega mnenja je francosko časopisje.

300 časnika je čakalo ameriškega vrhovnega sodnika Blacka, ki se je vrnil iz Evrope. Blacka je Roosevelt imenoval, da bi si zagotovil večino v sodišču, ki je doslej zametalo skoraj vse njegove zakone. Toda pri tem imenovanju je prišlo na dan, da je Black član teroristične tajne organizacije »Ku-Klux-Klan«, ki jo pozna ves svet zaradi preganjanja zamorcev in katoličanov v Ameriki.

Angleške oblasti so zatrlje upor domačinov v pokrajini Tanganita v Vzhodni Afriki. Poslati so morale nadnje letala.

Vesti 29. septembra

Če Japonska zasede Kitajsko, bo imela Nemčija prav tako škodo kakor druge države, zato mora biti Nemčija v kitajski vojni čisto nevtralna. Tako je izjavil nemški poslanik v Washingtonu Dickhoff časnikařem, ko se je včeraj vrnil iz Evrope.

Civilno obleko bodo dobili zastoj vsi nemški vojaki, ki jih bodo te dni po odeluženem roku pustili domov. Obleko jim bo dala organizacija za zimsko pomoč.

Mednarodna časnikařska organizacija pri Zvezi narodov je pismeno posredovala pri valencijskem zastopniku Del Vayu zaradi štirih španskih nacionalističnih časnikařev, ki so jih valencijske čete ujele na fronti in jih obsodile na smrt. Del Vayo je baje v Valenciji že posredoval, naj časnikařje pomilostijo.

Mesto Hannover, skozi katero se je Mussolini vozil iz Essena v Berlin, je darovalo voditelju italijanskega fašizma lepega konja. Hannover in njegova okolica sta znana po reji izbornih konj.

Delavstvo v francoskih vojnih ladjedelnicah v Nantesu je sklenilo začeti splošno stavko.

Združene države so že začele pošiljati Argentini bojne ladje, za katere je prosila argentinska vlada pred kratkim. Glede tega vprašanja se je Argentina že sporazumela tudi s svojo sosedo Brazilijo.

Angleška dirkalna jahta »Endeavour II.«, ki jo je ne daleč od Newyorka vihar odrgal od parnika, ki naj bi jo peljal v Anglijo, je sama prejadrala Atlantsko morje in se bliža irski obali.

20 milijonov ljudi je do zdaj obiskalo pariško evetovno razstavo. 20. milijon so dosegli včeraj popoldne.

Angleško obrambno ministrstvo je sklenilo predstaviti vse orožarne iz južnih obalnih predelov Anglije, ki so najbolj izpostavljeni napadom sovražnika, v notranjost in na sever. Tam bodo odeslej gradili tudi vse nove orožarne.

Spomenik maršalu Fochu, zmagovitemu francoskemu vrhovnemu poveljniku v svetovni vojni, so odkrili spomenik v nedeljo v Compiègneu, ki leži sredi velikih francoskih severnih bojišč.

Olje iz grozdnih pečk bodo začeli izdelovati v Nemčiji. Komisar za gospodarsko štirletko je že izdal ukaz, po katerem morajo vinogradniki vse trtine in ostanke od grozdičja shraniti in prodati državnim tovarnam.

Nov atentat v Parizu so poskusili neznani teroristi, ki so v hiši generala Pretelata, člana vrhovnega vojnega sveta, nastavili peklenški stroj, ki pa k sreči ni eksplodiral.

Bodoča žena egiptovskega kralja, 16-letna Farida, bo morala po kraljevem sklepu živeti strogo haremsko življenje po predpisih mohamedanske vere. Mlada kraljica, ki je vzgojena čisto modernoma in ljubi evropsko modo ter smučanje, se potemtakem ne bo nikdar smela kazati v javnosti pred tujimi moškimi.

Maršal Badoglio bo 1. oktobra prišel iz Berlina v Budimpešto, kjer se bo ustavlil tri dni. Madžarski uradni krogi že zdaj z vso naglico dopovedujejo, da potovanje zmagovalca v abesinski vojni nima nobenega političnega ozadja.

Predsednik francoske poslan. zbornice Herriot se je z Dunaja vračal čez Nemčijo v Francijo pretekli teden. V svojih opazovanjih, ki jih priobčuje v nekem lyonskem listu, pravi, da je videl v Nemčiji vselej in zadovoljne ljudi, ki jim nič ne manjka, in da torej ne verjame več nobenim poročilom o stradanju in stiski v Nemčiji.

Kolera se širi po vsej srednji Kitajski, in se zdi, da bo segla tako daleč, kakor že dolgo ne pomnijo. Evropske države bodo v kratkem morale misliti na to, da ne bi ladje z Daljnega vzhoda zanesle kuge tudi v Evropo.

Ves kulturni svet spremlja sedanje dogodke v Nemčiji s simpatijo, piše brazilski list »Correo de Manja«, češ da sestanek med Hitlerjem in Mussolinijem brani kulturni svet pred moskovskim divjaštvom.

Med švedskimi vojaškimi vajami na južni obali so zapazili veliko Junkersovo letalo, ki je letelo nad ozemljem vaj. Letalo je bilo nemško, kar so lahko natančno ugotovili.

Spremembe v turški vladi so prišle zaradi nasprotov, ki so se med ministri pokazala zaradi bodoče turške politike. Dočim sta zunanji minister Ruđi Aras in dosedanjí predsednik vlade Izmet Ineni zahtevala čim tesnejše sodelovanje s Sovjeti, je predsednik republike Ataturk za sodelovanje z Anglijo. Zato bosta dosedanjí predsednik in zunanji minister morala iti.

Grški predsednik Pavel se je zaročil z nemško princeso Frederiko Hannoverško.

Bivši nemški cesar Viljem je baje obolel, kar sklepajo iz tega, da ga že nekaj dni niso videli na vsakdanjem sprehodu.

O sestanku avstrijskega kancelerja dr. Schuschnigg s predsednikom češkoslovaške vlade dr. Hodžem pravijo v Avstriji, da so na ta sestanek računali že dolgo in da je dr. Hodža samo vrnil letošnji spomladanski obisk dr. Schuschnigg na Češkem.

Sovjetski poslanik v Nankingu Bogomolov se je včeraj nenadno odpeljal z letalom v Moskvo. Njegovemu potovanju pripisujejo velike važnosti z ozirom na bodoče vedenje sovjetske Rusije v kitajsko-japonski vojni.

Naš zastopnik pri zasedanju ZN, dr. Purič, je priredil zastopnikom Francije, Male in Bal-kanske zveze včeraj svečano kosilo. Udeležil se ga je tudi slovenski član našega odposlanstva dr. Gosar.

Francija pripravlja

Protinemško zvezo v Podonavju

Zeneva, 29. sept. o. Češkoslovaški zunanji minister dr. Kamil Krofta bo v četrtek odpotoval v Pariz in ostal tam tri dni. Njegovo potovanje je v zvezi s francoskim načrtom za novo zvezo podonavskih držav, ki bi bila pod francoskim vplivom in naperjena proti Nemčiji in Italiji. Priprava za to delo je služilo bivanje podpredsednika francoske vlade Bluma v Pragi po Masarykovem pogrebu in pa potovanje predsednika francoske poslanske zbornice Herriota v Avstrijo. Blum in Herriot sta imela veliko važnih razgovorov z voditelji češkoslovaške in avstrijske politike.

Prva posledica francoskega posredovanja na Dunaju in v Pragi je bil nenadni sestanek avstrijskega kancelerja dr. Schuschnigg s predsednikom češkoslovaške vlade dr. Hodžem v Badenu. Razgovor med njima je trajal dve dolgi uri.

Iz vsega tega, zlasti pa iz potovanja češkoslovaškega zunanjega ministra v Pariz, sklepajo,

da hoče Francija zblížiti države, ki so naslednice bivše avstroogrske monarhije, jih pripraviti do sodelovanja in tako ustvariti protineško zvezo med Nemčijo in Italijo, ki je sprico Mussolinijevega potovanja Nemčijo postala še zlasti pomembna in za Francijo nevarna.

Francoski zastopniki so si v tem smislu veliko prizadevali tudi v Zenevi. Imeli so razgovore z zastopniki držav Male zveze, zlasti z jugoslovanskimi zastopniki. Šlo je za to, da jih pridobije za novo podonavsko zvezo in odvrnejo od kakega zbliževanja z državami, ki so podpisale rimski sporazum. Odločalo bo pri tem stališče Jugoslavije.

Da se kaže za tako zvezo pripravljena tudi Avstrija, pa je treba iskati razloga v tem, da so v Avstriji prepričani, da Italija ne jamči več tako brezpogojno za avstrijsko neodvisnost in da je pri berlinskem sestanku med Hitlerjem in Mussolinijem prišlo do važnih sklepov glede Avstrije.

Jože Pahor: Viničarji

Letošnja druga premiera v drami je bilo novo slovensko originalno delo. Jože Pahor, avtor »Viničarjev«, je slovenski javnosti že znan po svojih dveh zgodovinskih romanah: Medvladje in Serenisima. Ker pa je to njegovo prvo dramsko delo, je razumljivo, da smo vsi z zanimanjem pričakovali premijere.

»Viničarji« so sodobna socialna drama, ki je nastala, kakor poroča sam avtor, iz dveh motivov. Na eni strani je v njem vzbudilo zanimanje vprašanje viničarjev, ki so si pred leti skušali s prvimi mezdinimi in socialnimi boji izboljšati svoj obupen in moralni položaj, na drugi strani pa problem premožne kmečke hiše, v kateri se doraščajoči sin upre očetu radi njegovega krivičnega, neumljivega in nemoralnega pridobivanja in vladanja nad brezpravno rajo.

Teža konflikta leži na etičnem boju med sinom in očetom, kateremu neznosne razmere viničarjev dajejo le usodno ozadje in pomen boja med gospodarskim mogotcem in viničarskim proletariatom. Vse dejanje se vrši na Lahovini, mogotcem posestvu Marka Laha, ki si je v eni generaciji z brezobzirno doslednostjo in vztrajnostjo pridobil lepo premoženje. Toda sin, ki ob tesnem stiku s preprostim ljudmi in vsakdanjim trdim delom spozna, kaj je to pravica in krivica, kaj morala in nemoral, se upre očetu in postavi na stran viničarjev. Dejanje se zaostruje. Štrajk viničarjev je treba zadušiti z novimi nemoralnimi sredstvi, razdari in ovadbami, radi denarnih obveznosti je treba prodati vino pod ceno, hčer radi zvez poročiti s komisarjem. Treba pa je tudi zamenjati prilježno. In ob tem zadnjem poizkusu padeta na strani prole-

tarijata dve žrtvi: Lenart, vodja viničarjev in sin Marka Laha, Andro. S tem se tudi drama konča. Nehote se nam ob tem dejanju vsiljuje primera s Cankarjevo dramo: »Kralj na Betajnovi«. Tu oče Marko Lah in sin Andro, tam Kantor in Maks. Toda kakor pravi J. Vidmar pravilno v uvodu v Gledališkem listu, se ti dve postavi razlikujeta od Cankarjevih tudi po ostri doživetosti svojih likov, dasi sta črtana navzlic temu z zelo verno roko in potezo.

Pahor je hotel v svoji drami ponazoriti etično resnico: »Očetovo življenje se mašuje nad sinom« in »Življenje brez socialne etike zahteva žrtve in okolju«.

Pahorjeva drama je gotovo uspešna. Nekoliko nas preseneti po starih dejanjih, ki so dobro in logično grajena, peto s svojim prehitrim in nekoliko premalo utemeljenim koncem.

Viničarje je režiral g. Br. Kreft, ki pozna prav dobro ondolne razmere. Z realistično igro in inscenacijo je podčrtal nekoliko ohlapno naturalistično linijo same drame.

Od igralcev je treba posebej omeniti g. Cesarja, ki je kreiral Marka Laha. S to svojo vlogo je dokazal, da ni samo dober komičen igralec. Lahovega sina je igral g. Jerman, njegovo hči Ljubo pa g. Vida Juvanová. Skrbniško Anžur je bil kljub nekoliko medli postavi v drami prav pričrvalen. Posebej pa je treba omeniti g. Gererjevo, ki je morala šele včeraj popoldne prevzeti vlogo Kleme zaradi nenadne obolevnosti g. M. Danilove.

»Viničarji« so dosegli prav lep uspeh. Gledališče je bilo polno in navdušena publika je večkrat poklicala avtorja pred zastor.

Zadnje nade laške JNS

ali pesem umirajočega laboda

Laško, 27. septembra.

Vedno več vrst bolezni poznamo. Nekatere imajo tako dolga imena, da jih označujemo kar samo po začetnih črkah. Po istem vzorcu, kakor imenujemo tuberkulozo na kratko Tbc, smo prišli tudi na drugo okrajšavo, JNS. Tudi to je huda bolezen, ima pa to dobro stran, da boleha na njej le tisti, ki sam privoli vanjo. Čeprav danes ni več tako nalezljiva, vendar je za onega, ki se je je nalezil, težko ozdravljiva. Nesrečni bolniki! Injekcije, ki vam jih dajejo od časa do časa vaši verni bratci in vse zdravila, ki jih prejimate v zaprtih kuvertah iz vseh mogočih krajev naše lepe domovine, vas ne bodo rešila. Pa ne razburjajte se preveč, ker bolniku vsako razburjenje škoduje! Sicer pa bo v začetku septembra 1937 tako konec klerikalnega terorja in tedaj bo zopet vse dobro, vsaj tako trdi skrivnostna okrožnica, ki vam je vili novih svežih moči. Trdno upajte, saj tega vam tudi najhujši teror ne more prepovedati...

Užaljeni trgovci

Gospod H. je zelo užaljen zaradi neke vrstice v »Slovenskem domu« in trdi, da ščujemo ljudi na bojko proti njemu. To ni resnica! Res je, da ta gospod trgovce sam že od 25. oktobra 1936 namenoma bojkotira nekatere laške obrtnike, ki so drugega političnega prepričanja. Ali res mislite, da je Vam gospod vse dovoljeno? Kaj pa, če bi se mi res začeli posluževati Vaših metod? Je, je, potem bi Vam tudi trčikeli ne pomagali več. Le ohranite mirno kri in ne razburjajte se po nepotrebnem. Predvsem pa, ne praskajte se tam, kjer Vas ne srbi!

S 1. oktobrom dobimo novega občinskega tajnika. Mi ga dosedaj še ne poznamo, le »Nova doba« ve o njem povedati, da je zelo borben. To je res čudno, da vse, kar napravi in eklene sedanja občini, ne more prepovedati...

Zahteve vinogradnikov

Vinogradniki, zbrani na zborovanju v Ljutomeru, dne 26. septembra 1937, so sklenili naprositi pristojne oblasti, da izvedejo naslednje naše zahteve:

1. Vinogradništvo v staroznanih ljutomerskih goricah in v sličnih goricah naj se obvaruje nadaljnjega propadanja.
2. Po vinskem zakonu je prepovedana nepravilna označba vina. Zadnji odstavek čl. 23 pravilnika tega zakona je v protislovju s tem, zato se naj nemudoma ukine.
3. Izvedba zaščite ljutomercana naj se pospeši.
4. Trošarina na vino je od vseh davkov najbolj nepravilna, zato se naj v celoti ukine.
5. Dovolj naj se prosti promet z vinom, zato naj odpade tudi vprašanje, ali se naj uvede pavšalna ali poplena trošarina s kontrolo.
6. Zabrani naj se novi nasadi vinogradov v zitorodnih ravninah, že obstoječi naj se sistematično opustijo.
7. Izvoz vina v druge države, zlasti v Avstrijo, Češkoslovaško, Nemčijo in Poljsko, naj se omogoči s tozadevnimi pogodbami. Za naš vinski okoliš naj se doseže obsejne carine prost izvoz vina v Avstrijo.
8. Za obnovo vinogradov se naj dajo brezobrestna posojila, revnejšim vinogradnikom naj se oddaja prvovrstni trsní material po potrebi brezplačno.
9. Carina na modro galico, žveplo in druga obrambna sredstva proti boleznim in škodljivcem vinske trte naj se ukine.
10. Strokovni pouk o vinogradništvu se naj vrši v večji meri. V Ljutomeru se naj ustanovi enoletna vinarska šola z zimskimi tečaji.
11. Za umno kletarstvo in enotno prodajo vina potrebna zadržana vinska klet se naj v Ljutomeru čimprej z državno in banovinsko podporo omogoči.
12. Že načeto viničarsko vprašanje naj se reši v smislu želj in potreb vinogradnikov in viničarjev; uveljavi se samo to, kar je dosegljivo po medsebojnem sporazumu.
13. Ceste po vinogradnih krajih naj se izboljšajo, ker so v zelo slabem stanju. Iz Ljutomeru do Sv. Miklavža se naj izpelje prometna cesta čez Slamnjak.
14. Posledica slabih gmočnih razmer vinogradnikov bo v bližnji bodočnosti mala zaposlenost viničarjev in drugih delavcev, posebej prihodno zimo pri rigolanju itd. Zato priporočamo, da oblast podpira naše kraje s tem, da organizira tukaj javna dela in oskrbi revnejšim prebivalcem cenejša živila, koruzo, krompir i. dr.
15. Prodaja grozdja od šmarnice na debelo za proizvajalce vina se naj strogo prepove in glede amonodnic čim najbolj uveljavi že obstoječe zakone in uredbe.
16. Zahtevamo, da se vrši nad vinskimi prometom čim najbolj ostra kontrola ter da se onemogoči vsako pančanje.

činski odbor, tako strašno vpliva in razburja živce prejšnjim občinskim gospodarjem.

Preložitve ceste Šmarjeta - Zidani most

Že pod načelstvom g. dr. Roša je laški okrajni čestni odbor izdelal načrt in proračun za preložitve ceste v Šmarjeti-Rimske toplice. Sklenjeno je bilo, da se bo z delom pričelo letos. Ker pa je sedanji načelnik cestnega odbora dal izdelati načrt in proračun za drugi del ceste, in sicer od posestnika Hohkrauta do Plahute in se je z delom na tem odseku že pričelo, se g. dopisnik »Nove dobe« zopet razpisuje in ne more razumeti, zakaj se je zaenkrat opustilo prejšnji načrt g. dr. Roša. Da bo naši javnosti to razumljivo, ji dajemo sledeče pojasnilo:

S preložitvijo prvega dela ceste bi bili odstranjeni trije nevarni ovinki in en klanec, zato je ta preložitve iz prometnih ozirov utemeljena. Na drugem odseku pa bo odstranjenih pet zelo ostrih ovinkov in z razširitvijo ceste bo odstranjena nevarnost prometnih nesreč. Da se je sedanja uprava cestnega odbora odločila za takojšnja dela na drugem odseku, je to storila samo iz gospodarskih razlogov. Če bi se pričelo z delom na prvem odseku (Šmarjeta-Rimske), bi za novo cestišče morali dovažati velike količine kamena od daleč in še tega bi morali kupiti, ker na prvem odseku kamna ni. Nasprotno bi pozneje pri delih na drugem odseku, kjer je teren kamnit, morali velike količine kamena odvažati v strugo Savinje.

Da se je pričelo z delom na drugem odseku, se davkoplačevalcem prihrani ca. 80.000 din in to s tem, ker se bo odvračalo kamene, ki bi ga morali zavreči, prepeljalo na prvi odsek. Seveda, gospodje, ki delajo brez premisleka in katerim gre v prvi vrsti samo za to, da gotovi ljudje zaslužijo na škodo javnosti, ne morejo in nečije tega razumeti. Razpisujejo se in zabavljajo, ker to jim je že v krvi.

Ker je na razpolago dovolj kredita, se bo delo dokler bo dopuščalo vreme. Spomladi pa se bo z delom pospešilo tako, da bo do glavne tujsko-prometne sezone drugi odsek gotov. Sedaj je zaposlenih tu 50 delavcev, katerih število se bo postopoma dvignilo.

Več kot prozoren je vaš namen gospodje nasprotniki, a bodite uverjeni, da se vam vaše nakane ne bodo posrečile.

Pija in Pino Mlakar v Ljubljani

Ko sta se pred nekaj leti Pija in Pino Mlakarjeva po prvih uspehih v tujini s svojim plesom pokazala tudi doma, je bil njun nastop za naše kulturno življenje velik, skoraj razodetljiv podoben dogodek. Mlakarjeva sta nas v svojem prvem nastopu, ki je bil podoben mozaiku iz raznih oblikovnih zvrsti plesne umetnosti, ne le seznanila z moderno koreografijo, marveč sta nas še bolj in predvsem očarala s svojo svežostjo, neposredno in bleščečo umetnostjo, kakršne pri nas nismo bili vajeni. Tudi pri nas sta si osvojila vse prijatelje le najmanj znane in najmanj gojene, a morda najpopolnejše in najlepše umetnosti, pri kateri sodelujeta skladno in estetsko ter najlažje dojemljivo duh in telo, kjer telo v svoji celoti ponazarja notranje doživljanje konflikte, tragiko in radost. Za tem sta šla v tujino iskati novih nalog, novih zmag in priznanj. Vsa ta leta se nismo veliko zanimali za njuno pot, kakor se za svojega človeka v tujini ponavadi ne zanimamo. Šele, ko je premiera Mlakarjevega baleta »Vrag na vasi« v Zürichu doživela evropski uspeh, smo postali pozorni tudi mi.

Prihodni teden bosta Mlakarjeva nastopila v Ljubljani s tem prvim svojim velikim modernim plesnim delom, o katerem lahko brez pridržkov trdimo, da ga je ustvaril slovenski umetnik, čeprav je delal v družbi hrvaškega glasbenega mojstra. S tem delom sta spomlad gostovala v Zagrebu in doživela z njim pravi trijumf. Po vzporedni Mlakarjevega dela v Zürichu so se za »Vraga na vasi« začela velika evropska gledališka zanimanja. Hotel ga je dobiti Berlin, hotela ga je imeti Praga, Pariz in drugi, toda Mlakarjeva s komponistom Lhotkom vred nista hotela, da bi delo, ki je po zamisli in po obliki izvrstno in enotno, dobili v roke tuji plesni mojstri in tuji ansambli. Hotela sta v teh glavnih umetniških središčih z njim nastopiti sama, kar se bo v prihodnji sezoni tudi zgodilo. S tem bo »Vrag na vasi« povsod izvajen in podajen v originalni zamisli in v originalni izvedbi Pije in Pina Mlakarjevih.

Prihodni teden bomo v ljubljanski operi videli to mojstrsko plesno delo, ki ga Mlakarjeva pripravljata že dlje časa s sodelovanjem plesnega zbora ljublj. opere. Zaradi obsežne zamisli bo sodeloval tudi balet zagrebške opere, tako da bo

Veliki vlomi na Jesenicah pojasnjeni

Ljubljana, 29. septembra.

Pred malim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Brelih, se je vršila glavna obravnavna, ki je pojasnila nekatere velike vlohe na Jesenicah. Dva orožnika sta privedla v dvorano št. 79 uniformiranega kaznjence Ocvirka, ki je znan kod poseben specialist za vlohe v mesnice, kajti po poklicu je mesarski pomočnik in zna prav dobro pri vlomih izbrati fino mast in mesne izdelke. Na Jesenicah so bili l. 1935 izvršeni trije veliki vlomi, odkoder so vlomilci odnesli razno blago k neki Karmelovi. Ta je potem zalagala svojo družino z jedačo in tudi s pijačo. Na obtožni klopi so bili Jakob Karmel, tovarniški delavec na Jesenicah, ki je že dolgo časa bil brezposeln. Drugi je bil Ivan Ocvirk, mesarski pomočnik. Ta je bil glavni vodja vseh vlovov. Obtoženi pa sta bili še dve drugi osebi, ki sta ukradeno blago prikrivali odtodno sprejemali.

Ocvirk in Karmel Jakob sta vlomila pred božičem v gostilno Marije Arhove na Javorniku. Tam sta dobila prav bogat plen. Odnosla sta med drugim tudi harmoniko, ki jo je pozneje po družin-

skih zadevščinah Karmel izročil tretjemu obtožencu, ki je bil drugače družinski prijatelj. Drugi je Ocvirk vlomil v mlekarino Jakoba Torkarja, odkoder je odnesel gramofon, fotoaparati in razne druge dobrine. Ocvirk je bil dalje obtožen, da je vlomil v mesnico Ivana Verglesa, kjer je pobral mnogo mesnine. Celotna škoda pri vseh vlovih je znašala okoli 5000 din.

Obtoženi so v glavnem priznali svojo krivdo. Bili so obsojeni Ivan Ocvirk na 3 leta in 6 mesecev robije. Ocvirk je bil že februarja letos obsojen na dve leti robije zaradi raznih vlovov po Gorenjskem. Ta sodba se je v točki kazni razveljavila in mu je mali senat nagradil še eno leto in šest mesecev zaradi omenjenih tatvin. Jakob Karmel je zaradi vlovov pri Arhovi obsojen na 7 mesecev strogega zapore in 60 din denarne kazni. Oba pa sta tudi bila obsojena na izgubo častnih državljanjskih pravic za tri do pet let. Tretji obtoženec je bil obsojen le zaradi prikrivanja ukradenega blaga na 420 din denarne kazni. Četrta obtoženka, žena Jakoba Karmelja, pa je bila obsojena zaradi sprejanja ukradenega blaga na en mesec strogega zapore, pogojno za dve leti.

Drobne vesti

Kruh se je podražil v Zagrebu. Podražitev se ne odraža v cenah, ki so ostale iste, pač pa na teži, ki je nekoliko manjša. Pri kilogramu kruha bodo odtrgavali po 4 do 5 dekagramov. Peki utemeljujejo svoj korak s podražitvijo moke.

Zanimiv spor glede tega, kdo bo dvignil pred 10 dnevi zaradi eksplozije potopljeni motorni čoln »Avala«, je nastal zadnje dni. Neko društvo iz Šibenika je dobilo dovoljenje, da dvigne potopljeni čoln. S tem poslom se je to društvo tudi že nekaj dni ukvarjalo. Tedaj pa se je na lepem pojavil na mestu, kjer se je čoln potopil, parnik »Veljko« iz Splita, ki ga je poslal tja prejšnji lastnik »Avala« s potrebnimi števili delavcev. Ker pa ta »rešilna ekspedicija« ni imela potrebne dovoljenja, je morala oditi. Stvar pa s tem še ni končana in je dobila sedaj svoj zadnji povdarek na sodišču, ki pa je tožilec zavrnilo, češ da nima pravice v tem primeru ubirati pravne poti. Poleg tega ga je še obsodilo, da plača stroške za dviganje »Avala«, ker so prejšnji lastniki čoln enostavno zapustili.

Važna seja mestnega sveta

Ljubljana, 29. septembra.

Pod predsedništvom ljubljanskega župana dr. Adlešiča je bila včeraj po daljšem času spet seja občinskega sveta, ki je obravnavala razne važne zadeve, ki se jih je od zadnje seje precej nabralo. Banskó upravo je na seji zastopal inšpektor dr. Guštin.

Kot uvod v sejo je g. župan podal daljše predsedstveno poročilo, v katerem je izrekel posebno zahvalo tudi vsem onim, ki so vestno sodelovali pri delu na tem, da je dobila Ljubljana svoj mestni muzej. Važen del njegovega poročila je bilo poglavje o Mestni hranilnici, katere stanje je sedaj popolnoma zadovoljivo. Omenil je, da je v Mestni hranilnici od 1. decembra do 27. septembra 1937 dvignilo svoje oproščene vloge do 5000 din 2306 vlagateljev v skupnem znesku 3.911.400 din, od 1. marca do 27. septembra letos delno ali celotno svoje do 10.000 din oproščene vloge 1885 vlagateljev v skupnem znesku 7 milijonov 511.300 din, od 15. julija do 27. septembra letos svoje do 20.000 din oproščene vloge pa 707 vlagateljev v skupnem znesku 4.721.400 din. Skupno so vlagatelji dvignili oproščenih vlog 16.144.100 din, pribitek novih vlog pa je 36 milijonov 789.600 din in je bilo torej več vloženih 20.645.500 din. Stanje vseh novih vlog pa je bilo 27. septembra 81.808.200 din.

Za finančni odbor je poročal prof. Dermastja. Med ostalim stoji v poročilu, da je bila odobrena prodaja nekaj sveta Leonu Bahovcu po 200 din za kvadrat, meter, odobren je bil nakup sveta od g. Mergentalerja za regulacijo Linhartove ulice, dalje so bili odobreni krediti, in sicer 13.000 din za ureditev prometa po glavnih ljubljanskih ulicah, 150.000 din za ureditev grobišča zaslužnih mož pri Sv. Krištofu, od česar je 50.000 din že v proračunu, 100.000 din pa so odobrili iz proračunske rezerve. Sprejeto je bilo, da mestna občina plača svojo cerkveno dajščino za popravilo šentpeterske cerkve od svojih nepremičnin v znesku 19.700 din. Za napravo policijskih garaž v šentpeterski vojašnici je bilo odobrenih naknadno 40.000 din, za ureditev mestnega muzeja je bil odobren kredit 20.000 din, za napravo strehe na Vodnikovem trgu nad manufakturnimi lopami je bilo odobrenih 5570 din.

Najvažnejši del njegovega poročila je vsekakor podrobno pojasnilo, kaj je z najetjem 40 milijonskega posojila pri Poštni hranilnici, za katerega se je mestna občina odločila, da bi uredila razmere pri tramvajski družbi. Občinski upravi se je sicer posrečilo, da je pri tvrdki Siemens-Schuckert znižala obrestno mero od 10 na 5 odstotkov ter je z mesečnimi obroki po 150.000 dinarjev znižala dolg od 6.900.000 na 6.600.000 din. Ima pa še obveze pri Pokojninskem zavodu, in sicer 23.300.000 din na 25-letno dobo in pod zelo težkimi pogoji, to je 10 milijonov po 8%, 13 milijonov pa po 9%. To je pretežka obrestna mera, ki je tramvajska družba ne zmore. Dalje pa je potrebna tudi reorganizacija prometa in voznega parka. Treba bo nanovo zgraditi dolenski tramvaj, razna križišča in zaradi nove mreže veže tudi tramvaj do Sv. Križa. Povečanje voznega parka je potrebno zaradi tega, da bo tramvaj ob ugodnih prilikah imel dovolj voz na razpolago. Zato je potrebnih poleg 30 milijonov dinarjev, ki jih mestna občina potrebuje, da izplača Pokojninski zavod in Siemens 6.600.000 din. Poštna hranilnica pa zahteva varščine: akcepte od mestne občine, dva garanta, da mestna občina zastavi dohodke, trošarine in uvoznice, in da malo-železniška družba zastavi svoje delnice pri PH. Letna anuiteta bo znašala 4 milijone dinarjev, to je četletno 1 milijon dinarjev. PH ima pravico iz čekovnega računa mestne občine odtegniti te anuitete. Obrestna mera bo 6%. Mestna občina s tem mnogo pridobi, ker bo odplačala dražje posojilo pri PZ, obenem pa se bo znebila Siemens, ki je sicer res za 1% cenejši, pač pa ima pri nabavi velike ugodnosti, ki so dražje kakor ta razlika pri obrestni meri. PZ bo ponovno dobil denar, ki ga bo naložil v Sloveniji in tako bo to posojilo PH oplodilo ljubljansko in slovensko gospodarstvo.

Poročilo obrtnoindustrijskega odbora, ki ga je podal g. Pavlič, omenja med drugim tudi, da je dobil g. Kafež d. z o. z. dovoljenje, da prenese svojo gostilno iz nebotičnika na Gospodsketo cesto, Stanislav Lovšin dobi koncesijo na Medvedovi cesti 8. Ivan Pezdur pa koncesijo za buffet v Gradišču 3. Nekatere prošnje za razna dovoljenja so bile odklonjene, med drugimi tudi predhodno dovolilo Bati za kavarno in dancin v njegovi bodoči palači.

Dr. Stelje je poročal za gradbeni odbor. Odobren je bil poleg nekaterih drugih predlogov tudi ta, da se spremeni načrt Nunske in Turnograjske ulice po Plečnikovih zamisli.

Sledil sta nato še poročili gradbenega in trošarinskega ter personalnega odbora, naker je občinski svet vzel na znanje prošnjo novega rektorja ljubljanskega vseučilišča prof. dr. Kušera, da mora zaradi svoje nove funkcije na univerzi odločiti funkcijo mestnega svetnika.

Po zanimivih predlogih, ki sta jih stavila gg. svetnika dr. Bohinec glede ustanovitve nagrad za dobre dijake v obliki lepislovnih knjig, in g. Florjančiča, da se odobri kredit v znesku 7.000 dinarjev za nabavo semenskega žita, so sledila primerna pojasnila g. župana in interpelacije glede zvišanja delavskih in uradniških plač, o čemer zaenkrat še ne more biti govora.

Na tajni seji so bile sklenjene tele osebne spremembe: vpokojen je ravnatelj trošarinskega urada Ivan Zupan, mesto inženjera arhitekta je dobil ing. Pavel Göstl, vršilec dolžnosti direktorja mestnega gradbenega urada je postal ing. Albert Pözenel. Za mestne uradnice so nastavljene: Milena Levstik, Ida Dejak, Adela Učakar in Marija Mieson. Za uradnike pri trošarinskem uradu so postavljeni: Alojzij Sadar, Alojzij Klun in Jožef Avguštin. Za trošarinskega paznika je postavljen Viktor Širca.

Postava naše nogometne reprezentance

Po dolgem oklevanju je zvezni kapitan g. Kika Popović končno določil definitivno postavo, ki bo zastopala jugoslovanski nogomet na Češkoslovaškem in na Poljskem. Kika Popović je za 3. oktober za Prago določil sledeče moše: Glaser, Hügl, Matošić, Lechner, Gayer, Kokotović, Medarič, Valjarevič, Hiltner, Vujadinović, Pleše. — V Varšavi bo 10. oktobra nastopila Jugoslavija v isti postavi, le da bo namesto srednjega krilca igral Stevočič in namesto srednjega napadalca Moša Marjanović.

Kot rezerva potujejo še: Zagorac, Mrkušić in Matošić III. Z igralci potuje še zvezni kapetan in pa vodja potovanja dr. Andrejevič.

Belgrajski igralci odpotujejo danes popoldne v Zagreb, kjer bodo imeli skupno z Zagrebčani rahel kondicijski trening. Nato potujejo takoj v Prago, kamor prispejejo v petek zvečer.

Drug mednarodni nogometni program bo medmestna nogometna tekma med Prago in Zagrebom, ki se vrši tudi prihodnji nedeljo in sicer v Zagrebu. Zagrebški predstavniki, določeni za tekmo, so ti-le: Ureš, Golac, Belošević, Kovačević, Jazbinšek, Pavič, Brozović, Antolković, Lešnik, Rakar in Fink.

Nov državni rekord v metu kopja je postavil Varaždinec Rudolf Mokušić, član Slavije, na juniorskem mitingu prejšnjega nedelja. Poškus rušenja rekorda, ki ga je Mokušić napovedal, mu je uspel z metom 60,25 m. To je prvi rezultat v metu kopja v Jugoslaviji preko 60 m; dosedanja rekord je znašal 59,42 m.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredo, 29. septembra: Mihael, Jurij: Hieronim.

TEL. 27-30 **SLOGA**

Warner Olannd in Boris Karlof v velenape-tem filmu

Metisto v operi

Divne operne arije.

TEL. 21-24 **MATICA**

Zopet po dolgem času komični trio: HANS MOSER, LEO SLEZAK in ADELA SANDROCK v veliki filmski komediji iz cirkuškega življenja

Cirkus Saran

TEL. 22-21 **UNION**

Veliki zabavni film

Rotschild

(Honstapierli)

V gl. vlogi znani prijubljeni HARRY BAUR

≡ Predstave ob 16., 19. in 21. uri ≡

Opozarjamo na radio-predavanje, ki ga bo oddajala ljubljanska radiooddaja postaja v sredo 29. t. m. ob 19.50 po naslovom Esperanto — postane, razvoj in današnje stanje. Predaval bo podpredsednik Jugoslovanske esperantske zveze g. Kozljevčar Jože. Ne zamudite tega zanimivega predavanja.

Veliko javno predavanje s skioptičnimi slikami o Baltiku (Litvi, Estoniki, Latvi in Finski) priredi Klub esperantistov v petek 1. oktobra v dvorani Delavske zbornice. Predavanje bo v slovenskem jeziku in se prične ob 8. Kdor hoče videti slike iz baltičkih dežel, kdor se zanima za kulturne, zgodovinske in zemljepisne podatke Litve, Estonike, Latve in Finske naj ne zamudi tega predavanja. Vabljeni vsi.

Tečaj mednarodnega jezika esperanto otvori Klub esperantistov na Cankarjevem nabrežju št. 7-1. Posebni tečaji za absolvente trgovskih in srednjih šol, akademike itd. Za dijake znižana učnina. Prijave od 1. oktobra dalje vsak dan od 19 do 21 na Cankarjevem nabrežju št. 7-1.

Predavanje o Ameriki, posebno o Slovencih v Ameriki, bo imel danes zvečer v dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulica, 12, g. profesor dr. Franc Trdan. Pričetek predavanja je ob osmih zvečer.

Liubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sreda, 29. septembra: Zaprtio.

Cetrtak, 30. septembra: »Beraška opera«. Premier-ski abonma.

Petek, 1. oktobra: Zaprtio.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 2. oktobra: »Evangeljniki«. Premierski abonma.

»Beraška opera« bo imela svojo prvo predstavo na odru ljubljanske drame v četrtek 30. t. m. v režiji inž. arch. Stupice.

Prva operna predstava nove sezone je Kienzlova opera »Evangeljniki«. V veliki naslovni vlogi nastopi g. Jože Gostič. Ostalo zasedbo javimo. Predstava je za premierski abonma.

Maribor

Katoliška mladina otvori v nedeljo, 3. oktobra ob petih novo sezono. Vprizori Finžgarjevo dramo »Razvaline življenja«. Na sporedu je tudi govor in deklaracija.

Smrt v cvetu mladosti. V mariborski bolnišnici je umrl komaj 15-letni mizarski vajenec Viktor Straus. Naj mu svetli večna luč, žalujočim naše so-žalje!

Glavni trg bodo regulirali. Na prihodnji seji mestnega sveta bodo razpravljali o regulaciji Glavnega trga, za katero ima občina že od banske uprave potrjene načrte in denarna sredstva. Regulacija z vsemi napeljavami bo stala poldrugi milijon dinarjev. S to regulacijo bo občina rešila eno najbolj perečih regulacijskih vprašanj mariborskega mesta.

Otvoritev gledališke sezone bo v soboto, dne 2. oktobra. Vprizorili bodo Gogoljevo komedijo »Revizor«.

Za regulacijo Koroške ceste je banska uprava odobrila znesek 100.000 din. Kakor znano, je srednji 6 m širok pas Koroške ceste banovinski in ga mora banovina popravljati in vzdrževati. Ostali del ceste bo regulirala občina. Ker je Koroška cesta ena najbolj obteženih prometnih žil v Mariboru, jo bodo tlakovali in sicer zaenkrat med Glavnim in Vodnikovim trgom.

Celjske novice

Ljubzenska tragedija. Včeraj zjutraj se je dogodil na Ostrožnem pri Celju zopet žalosten slučaj, ki se žal letos tako pogosto ponavlja. Na vse zgodaj okoli 4 zjutraj so klicali reševalno postajo, češ, da je neka ženska izvršila na Ostrožnem samomor. Reševalni avtomobil je bil kmalu na mestu, kjer je prišlo do žalostnega dejanja. Na trati so našli služkinjo pri nekem posestniku na Ostrožnem. V obupu zaradi ljubimskih zadev in iz strahu, da bi izgubila službo, je bila lizol. Nesrečno so takoj pripeljali v celjsko bolnišnico in jo rešili gotove smrti.

Rudarski otroci v Celju. Petje Slavčkov iz Trbovelj bom imeli po dveh letih zopet priliko poslušati v nedeljo, dne 3. oktobra ob pol 5 popoldne v dvorani Celjskega doma. Zbor bo izvajal popolnoma nov spored večina skladb sploh prvič. Nastopila bo tudi solistka Rezi Koritnikova, ki jo bo na klavirju spremljal dirigent ljubljanske opere dr. Svara. Predprodaja vstopnic je v knjigarni K. Gorčičar vd.

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za Celje in celjsko okolico bo v torek 5. oktobra od 8 do 12 popoldne v posvetovalnici Zdrženjaka trgovcev za mesto Celje, Razlagova ulica 8, pritičje levo.

Nekdo je izgubil na cesti iz Celja proti Vojniki aktivno s fotoaparatom v ponedeljek 27. t. m. Poštenega najditelja prosimo, da jo izroči proti primerni odškodnini v Vojniki v meščanski šoli ali pa v podružnici »Slovenca« v Celju.

— Velike priprave za obisk mednarodnega kongresa katoliških esperantistov v Ljubljani se vršijo v vseh državah. Učimo se esperanta z novo praktično knjigo, ki jo razpošilja Klub esperantistov v Ljubljani. Cankarjevo nabrežje 7-1, da se bomo lahko s tujci sporazumeli.

Občinske volitve v Kamniku

O naših občinskih sejah pišejo gotovi časopisi že kar cele romane. Citatelji teh listov morajo dobiti naravnost divjo sliko o teh sejah in gotovo nestrno pričakujejo novic, kdaj se bodo naši občinski očetje med seboj stekli in pobili.

Naše mesto ima le začasno občinsko upravo, v kateri je šest oseb. Ta peščica mož seje in rešuje naše občinske zadeve in zadevice. Borbe na sejah ne morejo biti preveč hrupne že zaradi malega števila članov uprave. Res pa je, da se ti člani uprave pobavijo prav z vsemi stvarmi, za kar smo jim mi davkoplačevalci resnično hvaležni. Tako je bilo na pr. pri elektriki: Družba Kregar in Fajdiga je izvršila za občino novo cestno razsvetljavo ter predložila račune. O tem delu so naši meščani debatirali in še bolj o višini računa. Naša uprava je upoštevala ugovore člana g. Boča ter pustila oceniti vrednost dela in blaga po izvedenci. Na podlagi tega strokovnega mnenja je občina dosegla 5 odstotkov popusta pri predloženem računu. Naj nam cenjeni dopisnik »Slov. narod« sporoči imena onih davkoplačevalcev, ki protestirajo zoper takšno previdno gospodarstvo in zlasti zoper 5 odstotni popust.

Veliko razburjenje je nastalo pri možeh naše uprave, ko so zvedeli vsebino službenih pogodb med občino in nadstražnikom Pogačarjem. Bivša občinska uprava iz režima JNS je razpisala mesto stražnika in nadstražnika. Občinski odbor je v svoji seji sprejel v službo sedanja dva stražnika. Uprava je sestavila pismeno službeno pogodbo z vsebino:

Občina Kamnik sprejme Pogačarja za pogodbenega uslužbenca na pomožnem službenem mestu

Poskus velike tatvine v Skofji Loki

Škofja Loka, 28. septembra.

V Klobovsovi ulici št. 11 je bil pri čevljar-skem mojstru Franku Jožetu izvršen v noči od sobote na nedeljo ob četrta na 3 zjutraj večji vlom. Franko, ki ima svojo spalnico nad delavnico v 1. nadstropju, je začel ob tej uri sumljivo ropotanje v spodnjih prostorih. Misli je sprva, da ga povzroča v kuhinji njegova mati, češ da ji ni dobro, pa da si bo kaj skuhal. Vendar je postal ropot prevelik, zato je pogledal skozi okno na dvorišče. V tem trenutku sta talova, težko natovorjena z raznim blagom, prišla na dvorišče. Ko jih je Franko zagledal, je takoj začel klicati, misleč, da bosta zbežala, blago pa pustila. Res sta hitro planila k dvoriščnim vratom, ki drže na ulico, ter sta začela teči proti Mestnemu trgu, istočasno pa sta v smeri od kavarnice prišla mestna stražnika Kormus Anton in Gerkman Albin, ki sta ju začela takoj zasledovati. Talova sta bežala po Mestnem trgu in Karlovski ulici do Sulčkovih hiše, kjer sta odvrгла blago, ki sta ga tudi že prej izgubljala po poti, nakar sta zavila proti zaraslemu obrežju Poljanščice, kjer sta se skrila. Stražnika, ki sta streljala za njima, sta hitro alarmirala sosedo, ki so nato obklopi ves prostor in res se jim je posrečilo ujeti oba. Odpeljali so ju takoj na mestno stražnico. Talova sta Dolenja in sicer se pišeta Malner Jožef in Petrič Jožef; eden iz Ribnice, drugi iz Kočevja.

V hišo sta prišla skozi dvoriščna vrata, ki sta jih odprla z vitrom. En vitrih sta pustila v vrati delavnice. V sosednja vrata, kjer stanuje druga stranka, sta v ključavnico vtaknili nož, kate-rega sta tudi pozabila, v ta namen, da bi stanovalci ne mogli odkleniti vrat. V delavnici je bilo vse razmetano. Odnesla sta 1 odelo in 3 predpas-nike, v katere sta zavila ostalo blago: 18 parov čevljev, 6 parov zgornjih delov in usnja v skupni vrednosti okoli 4500 din. Denarja sta našla le 20.50 din. Napravila sta tudi precej škode na pohištvo zaradi nasilnega odpiranja, tako da policija ceni skupno škodo na 6000 din. Blago so našli, denar pa se je izgubil. Franko je tudi takoj alarmiral orožništvo, vendar se je policiji, kateri gre vse priznanje, posrečilo talova prijeli. Sumijo, da sta najbrž tudi ta dva kradla pri trgovcu Francu Šifrerju pred dvema mesecema, kjer sta vzela raznega usnja za 30.000 din. Drugih sledov namreč ni, čeprav je poteklo od tedaj že 2 meseca.

Bojevniki v škofjeloškem okraju

Na povabilo Zveze bojevnikov so se v nede-ljo, dne 28. t. m., v Škofji Loki v gostini Zihel zbrali bojevniki iz Škofje Loke, Selške in Pol-janske doline ter iz sorške občine. Sestanek je vodil tajnik Zveze, Lukež, ki je navzočim razložil namen sestanka za razvoj bojevnike organizacije med Gorenjci.

O ustanavljanju novih skupin in o preosno-vanju obstoječih po krajevnih potrebah, se je razvila živahna debata, ki se je zaključila s skle-pom, da se nove skupine ustanavljajo načelno po občinah. Zato so se ustanovile nove skupine za Staro Loko, Selca nad Škofjo Loko, Poljane nad Škofjo Loko in za sorško občino. Obstoječe sku-pine pa se bodo prilagodile tej novi porazdelitvi.

Kongres balkanskega lahkoatletskega odbora

Po končanih osmih balkanskih lahkoatletskih igrah je bil v Bukarešti kongres zastopnikov vseh udeležencev balkanskih iger, na katerem je bilo sprejetih nekaj novih sklepov.

Glavna točka tega kongresa je bila spremem-ba pravil komiteja, ki se je sedaj reorganiziral v balkansko atletsko konfederacijo. Njen najvišji for-um je stalni urad v Atenah, ki sestoji iz predse-dnika in tajnika in svet te konfederacije, ki ga se-stavljajo posamezni delegati držav udeležencev bal-kanskih iger. Ta konfederacija je torej od slej edini forum, ki bo razpravljala o vseh vprašanjih balkanskih iger.

V načelu je bil dalje sprejet predlog, da se organizirajo vsako leto v drugi državi tekme ju-niorjev za prvenstvo Balkana. Dolžnost izvedbe teh juniorskih iger so prevzeli za prihodnje leto Grki, ki bodo te tekme združili obenem s tabo-renjem mladih atletov v zibelki klasičnih olimpijskih iger. V Olimpiji. Ostale zveze bodo pri svojih vladah posredovale, da bo ta načrt sprojet in gmo-tovno podprt. S strani našega delegata, je bila stavljenja pripomba, da bi bile tekme juniorjev za prvenstvo Balkana iz pedagoških razlogov nepri-poročljive, ker bi mladi prvaki zaradi upliva tiska in važnosti, ki se pripisujejo takim stvarim postali domišljavi in bi se prehitro nalezili vseh tistih slabih razvad kot jih imajo prvaki. Tudi iz šport-nega stališča tako prvenstvo ne bi bilo koristno, ker bi s tem prišli mladi atleti k preveč ostremu treningu, ki bi lahko pustil slabe posledice. Pred-log jugoslovanskega delegata je bil upoštevan in

za nadstražnika proti mesečni plači din 1.200.—. Ta pogodba se sklne za dobo 30 let, odnosno do dopolnjenega 60. življenjskega leta uslužbenca. Službeno razmerje sme vsak pogodbenik razdreti iz važnih razlogov pred potekom te dobe, če ob-stoja pa kak spor, velja odpovedna doba do rešitve spora. Uslužbenec pa sme brez važnega raz-loga odpovedati službeno pogodbo na tri mesece, katera odpoved se lahko poda samo 1. vsakega me-seca.

Listina nosi podpis župana Kratnarja in člana uprave Antona Cerarja. Sedaj šele razumemo govo-rice naših nacionalistov, češ da so svoje prijatelje-uslužbence tako zavarovali, da jim noben klerika-lec ne bo prišel do živega. Ni občine v vsej Slove-niji, ki bi imela tako neumno pogodbo z uslužben-cem. Tako torej so si zamislili bivši gospodarji ob-čine zaščito svojih prijateljev. Lepa pogodba, kjer sme uslužbenec vsak čas odpovedati na 3 mesece, le naša občina naj bo vezana kar celih 30 let. Sedaj so si že tudi uslužbeni na jasnem, da je takšna pogodba neveljavna. Tako je delala bivša uprava pri nastavljanju pomožnega osebja.

Sedanja uprava mora tudi reševati žalostno de-diščino prejšnjih gospodarjev o neplačanih vodarini in tokovini. Tu so vsi davkoplačevalci na strani sedanje uprave, ki zahteva točno plačilo tokovine in vodarine. Nimamo nič proti, da zvedo naši me-ščani za nekaj odličnih grešnikov-neplačnikov. — Upravi svetujemo, da se pokažejo za prave može, kot to zahteva »Slov. narod«, in spravijo te greš-nike k pravi pameti, občini pa rešijo denar.

Na sestanku je vladala najlepša složnost, ki je nudila pravo sliko lepega bojevnikega tovariš-tva. Zelo živahen in zanimiv je bil razgovor o skupnem spomeniku neznanemu slovenskemu vo-jaku na Brezjah. Vsi zbrani tovariši so obljubili, da bodo pomagali Zvezi vsak po svojih močeh do uresničenja tega velikega načrta. Po sestanku, že v mraku, je podpredsednik škofjeloške skupi-ne tov. Zihel s tajnikom Lukežem in z nekat-erimi tovariši na spomenik domačih vojniš žrtve na škofjeloškem pokopališču položil šopek nagelj-nov s palmo miru.

Izza naših meja

Marešjalo, ki je povzročil težko družinsko ne-srečo je bil aretiran. V Volovskem se je pred kratkim odigrala težka družinska tragedija, ki jo je povzročil domači marešjalo, poveljnik finančne postaje. Omenjeni je zahteval od Boštjančičeve, lastnice bufeta, škafličico cigaret. To je ona odklo-nila, sklicujoč se na odredbe, da sme prodajati cigarete le gostom in le kolikor morejo porabiti v bufetu. Marešjal se je razjezil, Boštjančičevo oklofutal in jo končno dal celo aretirati ter za-preti. To njegovo protipravno dejanje pa je iz-važalo nepričakovano težke posledice, kajti mož aretiranke se je ne vedoč točno za ves potek do-godka, obesil, hčerka pa iz obupa zblaznela. Še dolgo po tem dogodku je bil glavni krivec vse te grozne družinske nesreče svobodno gibal, dokler ga niso morali končno pod težo dokazov aretirati.

Na pet let je bil kuliniran Anton Bone iz Sežane pod sumom protifašističnega delovanja. — Proslave ustanovitve imperija. Po vsej Italiji in seveda tudi po naših krajih, se vrše stalno pro-slave v spomin na ustanovitev imperija. Postav-ljajo se tudi razna spominška znamenja in slično. V Kanalu so pred kratkim postavili velik spom-inški drog za zastavo. Misel za to je dal tam-kajšnji posestnik Csanego. Svečanosti so se mo-rali udeležiti vsi domačini.

Nesreče z vojnim razstrelivom. Stalno, z dne-va v dan, se vrste nesreče z vojnimi razstrelivom, katerih žrtve so večinoma revni domačini, ki ho-čejo s prodajo kovinskih ostankov nekaj zaslužiti, ali pa delavci, ki obdelujejo polje ter otroci. V Ozeljanu pri Gorici se je težko ponesrečil 26 letni Ivan Gruden, ki je pri kopanju na njivi zadel z motiko ob še nerazstreljeno granato, ki je ležala tu še od svetovne vojne. — V Sempasu pa je našel še nerazpočen izstreljek 14-letni Mirko Ober-dank. Ko ga je skušal odpreti, se mu je razpožil in ga zelo nevarno ranil. Obe žrtvi se zdravita v goriški bolnici.

Smrtno se je ponesrečil 80-letni Ivan Tence, doma iz Sv. Križa pri Trstu. Imenovani je hotel preko železniškega tira, a vlak, ki ga ni slišal, ga je pregazil, da je takoj umrl.

KROJNITEČAJ

v damskem salonu

JOŽICE KUMELJ

jamči popoln uspeh.

Cena tečaja 250 din.

Pričetek 4. oktobra.

Prijave: LJUBLJANA,

Židovska ulica 3/III.

Od tu in tam

Priprave za sestanek belgrajske delegacije združene opozicije z dr. Mačkom v Zagrebu so baje izvršene in vsi samo čakajo, kdaj jih bo dr. Maček poklical. Potem bodo Božidar Vlačić, dr. Gavrilović in dr. Laza Marković takoj odpotovali v Zagreb, kamor bodo prinesli s seboj tekst spo-razuma, na katerega so se baje že zedinili v Bel-gradu. Oni, ki so blizu glavnim zastopnikom bel-grajske združene opozicije, pravijo, da ni izklju-čeno, da že danes pride do sestanka z dr. Mačkom, če se bo le že vrnil domov iz Rogaske Stotine. V belgrajskem delu združene opozicije vlada glede nadaljnjih razgovorov in glede Mačkovega podpisa sporazuma, največji optimizem. Ustmeni razgovori, ki jih je imel dr. Maček 15. septembra s tremi zastopniki združene opozicije, so precej solidna po-dlaga, na kateri bi moglo le priti do sporazuma, ki bo vseč tudi dr. Mačku.

Stalni nemško-jugoslovanski gospodarski od-bor bo danes v Dubrovniku izdal končne sklepe, o katerih so naši in nemški gospodarstveniki raz-pravljali že od 10. septembra. Podpisane bodo ver-jetno tudi že danes vse tozadevne pogodbene li-stine. Kakor je znano, je bil na tej konferenci do-sežen zadovoljiv uspeh tudi glede vprašanja nem-skih turistov, ki obiskujejo naše kraje, posebno glede vprašanja turističnega dinarja za Nemce, ki potujejo v Jugoslavijo. V bodoče se ne bodo več izetavljala nemška turistična kreditna pisma, pač pa tako imenovani turistični čeki, ker se zdi to mnogo bolj praktično. Glede ostalih vprašanj se dosedaj še ni zvedelo ničesar podrobneje.

Vinogradniki so v Ljutomeru preteklo nedeljo sklenili med drugim tudi, da ne bodo prodajali vina pod najnižjo ceno za navadno vino 4 din, za boljše do 6 din, za sortna vina razmeroma več. Splošni začetek trgatve bi naj bil 10. oktober. Zgodnje vrste in močno gnilo grozdje se najprej spravi. Kdor bo čakal s trgatvijo, bo tudi brez sladkorja pridelal dobro vino, če bo lepo vreme. Po naših poskusih ima mošt letos skoraj isto ko-ličino sladkorja in kisline kot lansko leto ob istem času. Zborovanje je bilo zelo lepo obiskano.

Dopolnilne pristojbine za odpremo pisma in dopisnic z evropskimi državami se z odlokom poštnega ministra spremenile. Evropske države so po tem odloku opredeljene v tri pasove s temi dopolnilnimi pristojbinami. V prvem pasu bodo pristojbine 2 dinarja, v drugem 2.50 in v tretjem po tri. Spadajo pa v prvi pas Avstrija, Bolgarija, Grčija, Italija, Madžarska in Romunija, v drugi pa Nemčija, Poljska, Češkoslovaška, Švica in Tur-cija, vse druge države so razen sovjetske Rusije v tretjem pasu. Pri odpremi pisma in dopisnic z navedbo vrednosti se mora po letalski pošti plačati za vsako pošiljko še 50% pribitka redne pri-stojbine. V veljavo stopijo te spremembe dne 1. oktobra 1937.

Ovadteliške nagrade za zaplenjene tihotap-ske monopolne predmete je uvedel upravni odbor monopolov. Toda pri izvajanju tega sklepa se je pokazalo, da je treba nekatere reči spremeniti. Mo-nopolskim ustanovam pošiljajo tudi takšen zaple-njen tobak, ki je sploh neporaben, tudi v tihotap-skem konsumu, razni ovadteli pa pošiljajo tudi velike količine zaplenjenih vžgalnikov, ki so zelo primitivni in prav majhne vrednosti, ter izjavljajo, da so jih našli v vlaku, ali jim je pa tihotapec pobegnil. Zato je monopolna uprava izdala od-lok, ki ga je odobril tudi finančni minister. Odlok se glasi: 1. Ovadteliške nagrade se znižajo na po-lovico, če tihotapec ni znan. 2. Zelen, plesnjiv in gnul tobak se ima poslati upravi državnih mono-polov, ki bo na podlagi njegove uporabljivosti določila višino nagrade. 3. Če se v posameznem primeru zapleni do 5 vžgalnikov, se plača za vsakega po 10 din, prav toliko pa plača tudi jugo-slovanska družba vžgalic; če je pa zaplenjenih več kot pet vžgalnikov v enem samem primeru, se pošljejo monopolski upravi, da določi višino nagrade glede na njihovo uporabljivost in vred-nost. Te spremembe stopijo v veljavo 1. oktobra tega leta.

Navodila za izdajanje zdravniških spričeval uradnikom je izdalo ministvo za socialno poli-tiko in narodno zdravje. Na ta način je spreme-njen prejšnji pravilnik po obliki, vsebini in na-činu dosedanjega izdajanja zdravniških spričeval. Podrobnih podatkov, kakšna so ta nova navodila, še ni. Veljavna pa postanejo, ko izidejo v »Služ-benih novinah«.

Vsa ambulantna pošta, ki jo pošiljajo osrednje in pokrajinske uprave bolniškega sklada v bolniš-nice, okrevališča in nadzorstvo bolniškega sklada domov, se mora v bodoče prevažati po železniški ambulantni pošti. Tako je odredil glavni ravnatelj državnih železnic na osnovi čl. 45. pravilnika o bolniškem skladu za državno prometno osebje.

Slikarsko razstavo bodo imeli v Čakovcu od 2. do 6. oktobra letos. Za obisk te razstave je do-voljena polovična voznina za prevoz razstavnih predmetov po tarifi za prevoz blaga. Pri pošiljavi se plača cela voznina, vrnitev pa je brezplačna.

Grobno rimskega cesarja Doklecijana so od-krili v Splitu, ko so kopali temelje nove zakristije pri Sv. Duji. Najprej so kopali naleteli na temelje, na katerih je stal cesarjev mavzolej. Vsi okraski so tu izredno dobro ohranjeni. Nekoliko pozneje so na južni strani mavzoleja odkrili del nekda-njega zidu, ki je služil kot ograja. Z njim je bila ograjena cesarjeva grobnica, da ne bi ljudje, ki so hodili mimo, motili blaženega pokoja velikega ce-sarja. Te najdbe bodo gotovo mnogo doprinele k našemu pojmovanju, kakšen je bil cesarjev mavzo-lej in njegova okolica v rimski dobi.

Velika mednarodna fotografska razstava bo odprta v Zagrebu v soboto, 2. oktobra, v prostori Umetniškega paviljona na trgu kralja Tomisla-va. Na njej bodo razstavljene fotografije od vseh koncev sveta. Za sodelovanje so se prijavili naj-boljši fotografski strokovnjaki iz številnih tujih držav, kakor iz Belgije, Madžarske, Romunije, Švi-ce, Francije, Italije, Amerike, Indije, Kanade, Ja-panske in še nekaj drugih. Razstavljenih bo 422 slik iz 33 držav. Za 20 najboljših fotografij bodo podeljene tudi nagrade v obliki zlatih, srebrnih ali bronastih kolajen. Poleg tega bo podelila tvrdka »Tungšarn« sedem nagrad domačim umetnikom v obliki žarnic, ki omogočajo najboljše fotografiranje pri umetni svetlobi.

Mrtveca so našli ob železniški progi pri Ste-njevcu na Hrvaškem. Povožil ga je vlak ter ga stra-hovito razmesaril. Dosedaj še niso mogli ugotoviti, kdo naj bi bil ta človek in tudi ne, če je šel pro-etovoljno v smrt, ali pa je bil nad njim izvršen le gnusni zločin. Neznavec je star približno 40 let, v zgornji čeljusti ima zlat zob, nosi brke, obraza je okroglega. Obleden je bil v Batine čevlje. Njegova obleka kaže, da je bil najbrž delavec ali pa kak manjši obrtnik. Mrtveca so našli ob železniški progi pri Ste-njevcu na Hrvaškem. Povožil ga je vlak ter ga stra-hovito razmesaril. Dosedaj še niso mogli ugotoviti, kdo naj bi bil ta človek in tudi ne, če je šel pro-etovoljno v smrt, ali pa je bil nad njim izvršen le gnusni zločin. Neznavec je star približno 40 let, v zgornji čeljusti ima zlat zob, nosi brke, obraza je okroglega. Obleden je bil v Batine čevlje. Njegova obleka kaže, da je bil najbrž delavec ali pa kak manjši obrtnik.

Po šmarnogorskih potih

Videl si že ozke, na drobno steptane ceste, ki vodijo na vse strani od mravljišča, po njih pa hite doma ali domov drobne mravlje, kakor da se jim silovito nekam mudi. Ljubljana je veliko mravljišče, no, pa da ne bo kdo užaljen, recimo raje »kakor veliko mravljišče«. V nedeljo se je moralo vendar nekaj važnega zgoditi, ko so bile vse ceste od tega mravljišča na sveže in temeljito prehojene. Človeške mravlje so jih bile tudi tlakovalce, ali vsaj trdno posule. Ker pa mora človek več nositi s seboj ali pa se hitreje utruditi, je potegnil po tleh lepih belih cestah dve trdni nitki, da se vozi po njih s cestno železnico.

V nedeljo so te »mravlje« zavohale obilen plen tudi tam nekje na severnem koncu »mravljišča«, na Šmarni gori. Toda človek je bolj samostojen kot uboga mravlja, in misli, da se sme ustaviti tudi med potjo, če ga zanima to in ono. Tudi precej od ceste vstran si upa, ker ve, da se ne bo zgubil; če pa se vseeno izgubi, ko je toliko prilike in vabi na vse strani, pa se zna tudi opravičiti, če pride prepozno nazaj v »mravljišče«.

Vsem, ki ljubijo naše gore, — če je prav tudi samo Šmarna gora — se zdi škoda, da bi se utrujali po ravnih, prašnih cestah. Zato jih ni treba preveč na dolgo prepričevati, da se je »bolje« peljati, kot pa dobro iti. In v nedeljo se proti št. Vidu res nismo mogli preveč udobno naslanjati po tramvajskih klopih. Vsi ne moremo biti prvi. Zdelo se je, kakor da so nas dali v šolo, kjer se ubija v glavo pohlevnost in potrpežljivost. Veliko backov, pa majhen hlev. Pa da se spet komu ne zamerimo, recimo rajši »staja«. No, stali smo pa res, in tudi vsi še dokaj potrpežljivo in strpno. Za politiziranje tudi ni bilo časa, potreben pa je za takšno stvar ponavadi še prostor. Le

uboga „Lizika“

ni vedela vso to dolgo pot, kam bi se »opredelila«. Lepa živalica, ki ni zaslužila toliko strahu. Vso pot je begala in stopala po nogah »turistov«. Na vseh straneh sami čevlji, obrnjeni na vse mogoče strani, nekateri celo težko okovani! Psica si je o namenu teh trdih žbljeb na čevljih ustvarila najbrž drugačno sodbo, če ne, se ne bi tako tresle njene vitke nožice. »Lizika« pa je vseeno prestala to pot, niti listka si ni dala preščitniti. Nekaj jih je bilo vseeno takšnih, ki so potihem protestirali proti pasjim pravicam. Med njimi tudi nekdo, ki bi mu bila »Lizika« kmalu pohodila kurje oko. Nehvaležnost!

Dve kapi lovita kronce

Ob poti pod zadnjim ovinkom predno se vzpneš na sedlo, dobrih pet minut pod vrhom Šmarne gore, goni neusmiljeno svoj obrabljeni lok po zaprašenih strunah dobro uglašene violine mlad fant, ki mu človek ne bi prisodil, da prosí vbogajme, če se ne bi v kapi poleg njega bleščale

v radodanem soncu svetle kronce. Škaltjo od violine je pustil kar sredi poti, da bi vsaj kdo brenil vanjo, če že ne bi slišal zaskočnih melodij, ki so menda namenjene bolj »romarjem«, ki se že vračajo nazaj ali pa naj veljajo prihajajočim kot vrisk zadovoljstva, da so se premagali »južno steno« Šmarne gore. Iz Šmartnega je ta godec. Pravi, da je samouk in da je moral dolgo časa tiščati to »pleče« pod brado in ga rezati z lokom, predno si je upal zaigrati svojo »premijero« v šmarnogorskem klanecu. Dobro je prestopal skozi njeno in od takrat gode večkrat, seveda če je le kaj zanimanja med občinstvom za njegovo umetnost, ali bolje rečeno, če pride kaj več ljudi »na goro«. Na njegovi violini trpita najbolj dve struni. Saj je vedno tako, da trpi najbolj tisti, ki je najbolj pri roki...

Malo višje si je zagotovil svoj stalni sedež drugi mladenič, še mlajši od prvega. Pritisnil se je v kot ob skalo, kakor bi ga bilo sram prositi pa si je vendar našel mesto na ovinku, kjer ima razgled navzgor in navzdol. Na obrazu ima hude opekline, da so njegove oči kakor veliki rdeči kolobarji. Sam ne pove, kje se je opekkel, kakor da bi se bal očitka po nedolžnem. Nekdo pa je dejal, da ga imajo na vesti možnarji. Ta presneto slovenska težka »artiljerija«, ali pa tisti, ki je znašel smodnik! Kljub temu da ima revež nekaj korakov proč tako močno, na strune uglašeno konkurenco, mu romarji še vedno toliko stisnejo v kapo, da gostilničarja na vrhu in na udobnem sedlu preveč ne zabavljata. Pritoževati bi se včasih, kadar so tako lepe jesenske nedelje, kakršna je bila zadnja, res ne bi smela nad čim drugim, kot nad pomankanjem prostora. Zato pa čez teden lahko bolj na trdo zasijeta pipe na sodčih, kajti vsake kaplje, ki bi stekle tja v en dan, je na Šmarni gori še bolj škoda, kot spodaj...

Sv. Anton in trije Hrvatje

Svetemu Antonu so v nedeljo na Šmarni gori neprestano trkali na vrata. Njegov zvon bi bil kmalu zagnal z jarmov. Da se temu svetniku ni dobro zameriti, to bo že precej znano. Kakšni pa so pri njem tisti veliki sprejemi, na katerih se rešujejo srčne prošnje in morda celo pritožbe, pa vsak le še ne ve, kdor je količkar podoben tistim obiskalcem Šmarne gore in ponevedoma tudi sv. Antona, ki so prišli v nedeljo tja gor celo od nekod iz Hrvaškega. Bili so to lepi gospodje, da človek ne bi verjel, da morajo takšni tudi vleči za zvon sv. Antona. Tega namena sicer niso imeli, pa so jih šalivi Kranjci takoj poučili, da sv. Anton ne pozna nobene politike, in da ravno tako rad usliši Hrvate, kakor Kranjce, če le prav in za res prosijo, ne za šalo. In so začeli vleči za vrvi, vsi trije po vrsti. Kdor pa prosí, mora tudi vedeti, kaj prosí. Ti trije pa so morali biti od sile zamaknjeni, ali pa so se pri tem že ozirali po klanecu navzdol, kjer sta dve dečki hiteli proti

Fazani za tihim obronkom

vrhu. Potem pa je eden vprašal: »Šta si ti mislil?« Odgovor: »Bogati, ja sam zaboravio, šta sam mislil!« Tretji pa je pristavil: »Ti uopšte nisi na ništa mislio.« Oni dve dečki sta zavili kar po bližnji in se muzali, tistim Hrvatom pa je bilo menda kar žal, da se niso takrat, ko so vlekli za toliko božano vrvi, vsaj malo bolj ozirli okrog sebe in vsaj na nekaj mislili. Sv. Anton bi jih bil gotovo uslišal, ali bi bil pa vsaj za sporazum.

Drobne

Televizija je napredovala že toliko, da bodo konec tega leta otvorili v Londonu prvi kino, ki bo poleg običajnega sporeda prikazoval na velikem filmskem platnu zanimivosti naravnost iz filmskih studijev. Gledalci bodo lahko videli vse znamenite osebnosti filma, igralce, režiserje in druge že pri njihovem delu uprizarjanja.

Prevelika otroška občutljivost. Mala, enajstletna hčerka poljskih staršev v Franciji je bila obožna, mirne narave. Z neprestanim branjem si je ustvarila nekaj svet zase, v katerem je živela kot v kaki nepristopni trdnjavi. Pred nekaj dnevi pa so jo starši nekoliko karali in to je nesrečnega otroka tako presunilo, da je izginil od doma. Starši so svojo hčerko več dni zamažali iskali, nazadnje so neki mornarji našli njeno truplo v vodi. Preiskava je dognala, da se je dekleče še istega večera, ko so jo doma ošeli, iz obupa vrglo v vodo.

Pametna štoklja. V neki vasi blizu Hamburga ima na strehi kmečke hišice gnezdo štoklje, ki je svojim mladim nosila vodo iz bližnje reke v pločevinasti škaltlji.

Kazen za pasji lajež morajo plačevati v Stockholmu. Vsako noč hodi po mesta poseben mestni uslužbenec, ki zna dobro »oponašati pse ter »lajati«. Če mu kje kak pes odgovori, mora lastnik psa plačati kazen. Tako si hočejo Stockholmčani (tisti seveda, ki nimajo psov) zagotoviti nočni mir pred pasjo godbo.

Da bi bili avtomobili cenejši, so v neki tovarni za izdelovanje avtomobilov v Angliji uvedli velikanski stiskač, ki v enem samem pritisku izdelava popolno pločevinasto ogrodje avtomobila. Podstavek, čez katerega leze široka kovinska pola, ima tako obliko avtomobila, kakršne mislijo izdelati, je lepo izglajen in natančno uravnan pod žrelo stiskača, ki pritiska s silo poldrugega milijona kilogramov na vso površino podstavka, ozir. pločevine na njem.

Škotsko hribovsko dekle je imelo sestro v velikem mestu Glasgou. Nekoč jo je hotela v mestu obiskati, ne da bi vedela kaj podrobnejšega o njenem naslovu. Ustavi se pri prvih mestnih hišah, stopi k nekim vratom in začne trkati. Ko se vrata odpro, vpraša: »Je tukaj Glasgou?« — »Da.« — »Ali je Peggy (ime njene sestre) doma?«

Skrbi ubijajo

Dr. Halliday pri angleškem ministrstvu za narodno zdravje pravi, da so skrbi in velika žalost zdravju bolj škodljive, kakor množice bolezenskih mikrobov ter s tem le potrjuje splošno ljudsko mnenje.

Iz svoje dolgoletne skušnje je spoznal, da je mnogo boleznih, ki so posledice prevelikih »srčnih« in dušnih bolečin; posebno razne živčne bolezni. Nespečnost je mnogo bolj posledica nemirnega duha kakor nemirnega telesa. Ljudje, ki so pretrudni ali preleni v mišljenju, lahko zaspe takoj, ko položijo glavo na vzglavje.

Petrolej iz detelje

Dva mlada raziskovalca raznih rastlinskih kemičnih sestavin v nekem vseučiliškem laboratoriju v Ameriki sta iznašla skrivnen način pridobivanja petroleja iz navadne travniške detelje. Nov način pridobivanja petroleja bo mnogo cenejši, kakor dosedanje pridobivanje, čiščenje in prevažanje iz petrolejskih vrelcev, zato je jasno, da bo tudi petrolej sam mnogo cenejši.

Da je njuna iznajdba res velikega trgovskega pomena in vrednosti, je razvidno iz tega, da so jih obiskali že številni predstavniki držav, ki jima ponujajo lepe vsote za odkup njune skrivnosti. Kot dobra patriota sta vse ponudbe tujih vlad odklonila, in prodala svojo skrivnost neki ameriški družbi.

Stroj na zračno elektriko

Neki nemški vremenoslovec pravi, da je na vsej zemlji letno 16 milijonov neviht z gromom in bliskom in da vsako sekundo švigne 100 bliskov skozi ozračje, kar pomeni ogromno izgubo sile. Vsak blisk ima namreč toliko električne sile v sebi, da bi lahko gonil 200 ton težak vlak na 100 km dolgi progi z brzino 70 km na uro.

Zato si znanstveniki na vso moč prizadevajo iznajti napravo, s katero bi mogli podnebno silo izkoristiti. Po mnogih brezuspešnih poskusih se je posrečilo Nemcemu Langu in Urbanu iz berlinskega fizikalnega zavoda sestaviti dokaj praktičen akumulator, ki naj bi zbiral električno silo ob času hudih neviht. Naprava sestoji iz velikanske žične mreže, ki je obešena na visokih železnih stebrih, vendar tako, da se jih nikjer ne dotika, za kar skrbje močni izolatorji. Iz mreže pa je napeljan elektrovod na neko posebno napravo za zbiranje elektrike. Pri nekem takim poskusu sta dosegla 8 milijonov voltov napetosti in proizvajala 20 m dolge umetne bliske. — Še malo, pa bomo morda res lahko vozili s pomočjo zračne elektrike.

»Kaj? Si že nazaj v mestu? Jaz sem pa mislil, da boš ostal na kmetih, ker te kmetovanje veseli!«
»Jaz sem tudi mislil!«

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Drugi programi

Sreda, 29. sept.: 12 Za vsakega nekaj (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Cas, spored, obvestila — 13.15 Pa nekaj za vse (plošče) — 14 Vreme, borza — 18 Ruski sekstet — 18.40 Mladinski spored prihodnjega leta (g. prof. Niko Koret) — 19 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Tuj vplivi v jugoslovanski nacionalni in umetni glasbi (prof. L. M. Škerjanc, Lj.) — 19.50 Esperanto — postanek in razvoj (Jože Kozlevčar) — 20 Večer lahke glasbe, Sodelujejo: g. Tone Petrovič (narodne), Rad. orkester in Mandolinistični trio — 21 Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Sedaj pa na ploš! (plošče).

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 29. septembra. Belgrad: 20.00 Plošče; 20.30 Humor; 21.30 Vokalni koncert — Zagreb: 20.30 Ljubljana — Dunaj: 19.25 Opera — Luiza Müller; 22.20 Plesna glasba — Budapešta: 20.40 Ciganska glasba; 22.05 Kvartet; 22.40 Orkestralni koncert — Trst-Milan: 21.00 Opereta — Rim-Bari: 21.00 Violončelo; 21.50 vojaška godba — Praga: 19.25 Pester program; 21.00 Orkestralni koncert — Varšava: 20. Lahka glasba; 21 Shopinov koncert; 22 Narodna glasba — Berlin: 20.10 Dunajske melodije — Königsberg: 20.10 Vojška godba — Köln: 20.10 Westfalski večer — Strasbourg: 21.15 Opera.

Z velikimi slovesnostmi so prenesli japonski častniki v Yokosuko žare s pepelom japonskih padlih vojakov na Kitajskem.

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

Svetloba je prihajala od zgoraj skozi stekleno streho. Ta dvorana je bila z vsemi dragocenostmi, ki so bile nakopičene v njej, podobna muzeju, toda ni bila ravno udobna.

Harcourt se je najprej zleknil na enega izmed počivalnikov. Šele, ko so služabniki prinesli v sobo njegove stvari, se je domislil, da mora obleči paradno uniformo.

Politične naloge sira Harcourta.

Čez pol ure je sluga prišel spet k njemu, se globoko priklonil ter pokazal na vrata.

»Torej zdaj,« je pomislil sir Harcourt, »je udarila odločilna ura.«

Služabnik ga je odpeljal v veliko dvorano, kjer so že čakali Vicker in drugi trije častniki.

Nihče ni spregovoril niti besedice.

Tedaj je zadonelo pet udarcev na gong.

Spet se je prikazal tisti stavec, ki jih je prej čakal pri vhodu v grad. Za njim je v dvorano prišlo še nekaj dostojanstvenikov.

»Njegova visokost vas pričakuje,« je izpregovoril stavec in stopil naprej, da bi jih peljal v sprejemne prostore.

Sli so skozi vrsto razkošnih dvoran in soban. Harcourt ni mogel premagati smeha pri misli na to, kako je vse to spretno prirejeno. »Dali so nam prostore, ki so najbolj oddaljeni od Surat kanovih dvoran, samo da bi imeli malo prilike, da se sprehodimo mimo vsega tega razkošja.«

Nazadnje so prišli do poslednjih vrat. Ko so se ta neslišno in kakor po nevidni roki odprla, so se znašli v veliki dvorani, kjer jih je pričakoval Surat kan.

Sir Humphrey Harcourt in njegovo spremstvo je stalo pred prestolom Surat kana.

Surat kan je bil mož pri petdesetih letih, črnih, ognjevitih

oči, malce posivele brade. Oblečen je bil v razkošna oblačila indijskih knezov. Na belem turbanu mu je žarel niz velikih biserov.

Ko je zagledal Angleže, se je prijazno nasmehnil, kakor da vidi stare znanca in da se iskreno veseli njihovega obiska. Angleži so nekaj trenutkov mirno obstali pred njim, potem pa se je zašlišal glas tolmača, ki je stal poleg prestola:

»Njegova visokost Surat kan, emir suristanski, se je s pristrčno molitvijo zahvalil Vsemogočnemu, da vas je varoval na poti in da ste srečno dospeli v njegov dom! Ves njegov dom in vse, kar je v njem, vam je na razpolago. Na razpolago vam in vašim spremljevalcem, katere pošilja. Njeno veličanstvo kraljica Viktorija!«

Sledilo je nekaj slovesnih besedi in priklonov.

Šele zdaj je sir Harcourt mogel predstaviti svoje spremstvo.

»Dovolite mi, visokost, da vam predstavim svoje spremljevalce: kapitana Geoffreya Vickersa, podporočnike Jamesa Randallja, Charlesa Baraleya in Lawrencea Pearsona iz 27. polka konjenikov indijske brigade.«

»Ljubo mi je, da vas vidim, Vickers!« se je nasmehnil kan in pomolil roko mlademu častniku.

Nato je dejal siru Harcourtu:

»Vickers je moj stari prijatelj. To je eden najboljših strelcev, kar jih poznam.«

Harcourt je medtem mislil, ali kan ve, zakaj je prišel sem. Če ve, potem je res izvrsten igralec in diplomat, zakaj na njegovem obrazu ni bilo niti sledu o kaki mržnji. Ves je sijal od prijaznosti.

Sir Harcourt je dal svojim spremljevalcem znamenje, naj se umaknejo.

Surat kan je vstal in jih spremil v sosednjo dvorano, kjer

je bil pripravljen prigrizek na angleški način.

Ko se je kan vrnil, je sedel k Harcourtu in začel govoriti s spremenjenim glasom, a prav tako prijazno kakor prej. Vendar je bilo zdaj čuti, da ne igra več vloge mogočnega vladarja, marveč da se je spremenil v poslovnega človeka, ki brani svoje koristi.

»Meni je prav tako žal kakor vam, sire, da tajna pismena pogajanja, ki so tekla med menoj in med vašo kraljevo vlado, niso dosedaj pokazala nič uspeha.«

»Visokost, moja vlada vas nenavadno ceni in hoče še nadalje ostati v prijateljskih zvezah z vami in z vašim narodom, toda...«

»Pojdiva k stvari, sire...« ga je ustavil Surat kan z nasmehom.

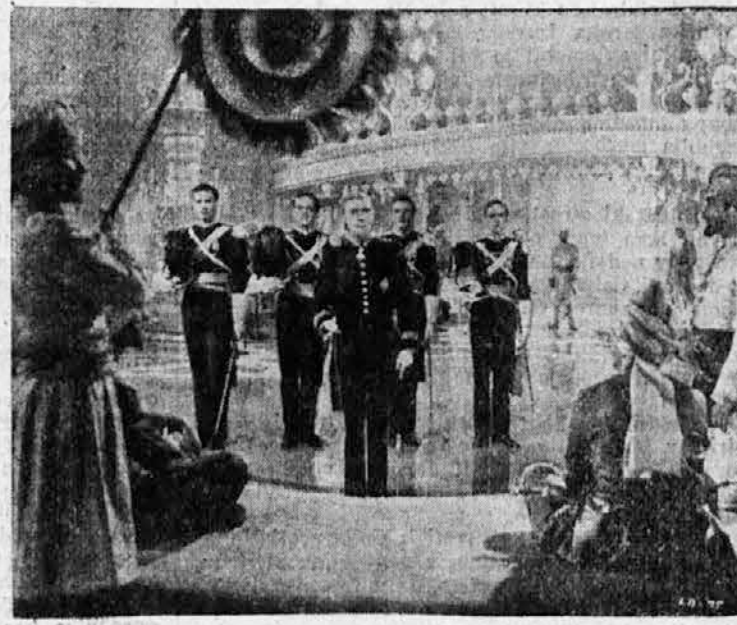

Foto Warner Bros

Pred prestolom Surat kana